

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2020-942

16.12.2020

If Skadeforsikring NUF

Næringsliv

Skade på maskin – plutselig skade – elektrisk fenomen? – avbruddstap – fal. § 2-1.

Sikredes produksjonsmaskin havarerte i januar 2019, og sikrede meldte fra om skader på maskinen. Sikrede krevde skaden, samt avbruddstap dekket. Selskapets takstmann konkluderte bl.a. med at det var sargen i trauet som hadde buklet seg, og videre at det hadde oppstått flere kortslutninger i traues varmekabler. Selskapet avslo krav om full dekning for skaden og viste bl.a. til at maskinen etter deres vurdering hadde iboende svakheter ved seg. Selskapet kom under noe tvil til at skaden som gjaldt varmekablene var dekningsmessig under vilkårpunkt om skade ved elektrisk fenomen. Om avbrudd uttalte selskapet at det ville dekke avbrudd for den periode som tilsa normal reparasjonstid for utskifting av varmekabel, altså seks uker. Nemnda kom til at sikrede ikke hadde krav på ytterligere erstatning, samt at selskapet ikke hadde brutt informasjonsplikten ved tegning.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for skade på produksjonsmaskin og avbruddstap som følge av skaden.

Sikrede har tegnet eiendomsforsikring (superforsikring og maskinskadeforsikring) og avbruddsforsikring i selskapet. Forsikringen omfatter bl.a. følgende vilkår:

Forsikringsvilkår – eiendom:

5.4 Lynnedslag og elektrisk fenomen

5.4.1 Hva forsikringen omfatter
Lynnedslag og elektrisk fenomen
If svarer for skade ved

- Direkte lynnedslag. Med direkte lynnedslag menes at tingen direkte er truffet av lynet og er tydelig merket av lynnedslaget.
- Elektrisk fenomen på elektrisk maskin, apparat eller ledning med driftspenning inntil 1000 V. Med elektrisk fenomen menes kortslutning, lysbue, overslag og overspenning - også som følge av lyn og tordenvær.

5.9 Maskinskade

5.9.1 Hva forsikringen omfatter
Maskinskadeforsikring

Forsikringen gjelder for plutselig og uforutsett fysisk skade med indre årsak. Med indre årsak menes skade på maskiner og eiendeler, samt på datainformasjon, blant annet som følge av mekanisk havari.

5.9.2 Hva forsikringen ikke omfatter
Unntatt er
(...)

- Kostnader ved utskifting eller reparasjon av ting eller deler av ting på grunn av slitasje, gradvis forringelse eller fordi de ikke har de tilsiktede egenskaper.

10.4 Erstatningsberegning maskiner og eiendeler

10.4.1 Ved gjenanskaffelse eller reparasjon

Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenanskaffelse til samme - eller vesentlig samme — stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen. Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenanskaffelsesprisen før skaden, fratrukket verdien etter skaden.

Det skal gjøres fradrag for verdiøkning ved at brukte ting blir erstattet med nye. Ved vurderingen tas hensyn til forringelse ved elde, bruk, nedsatt bruksverdi, den tid tingen har vært i bruk og gjenstående brukstid.

Frdrag gjøres for den del av verdiøkningen som overstiger 40 % av gjenstanden/maskinens eller delen/komponentens verdi før skaden.

Forsikringsvilkår – avbrudd:

4 Hva som er forsikret

Forsikringen omfatter avbruddstap oppstått ved erstatningsmessig tingskade etter eiendomsforsikringen.

5 Forsikringens omfang

5.1 Hva forsikringen omfatter

5.1.1 Driftsresultat

Forsikringen omfatter avbruddstap. Med avbruddstap menes stans eller innskrenkninger i drift oppstått ved erstatningsmessig skade under eiendomsforsikringen.

6 Forsikringssum

6.1 Fullverdi

Ved fullverdiforsikring erstatter If det avbruddstap som er lidt innenfor maksimal tid for erstatning.

Sikredes produktmaskin innkjøpt i 2015 havarerte i januar 2019. Skaden førte til et avbrudd i produksjonen på 38 uker. Sikrede leverte skademelding til selskapet i slutten av mars 2019.

Selskapet rekvirerte en takstmann for å besiktige skaden. Befaringen ble gjennomført 24.4.19 og resulterte i følgende skaderapport:

I grove trekk er det sargen i vendbar trau som har "buklet" seg (se bilde 9 og 10), samt kortslutning i flere av trauets varmekabler (se bilde 13 og 14)

(...)

Den direkte årsak til skaden er at roterende del i trau med kniv og rulle (se bilde 8) "subber" i sarg på vendbart trau med resultat at metallspen dannes og kommer i bedriftens krydderblanding. Den bakenforliggende årsak synes å være en kombinasjon av kanskje flere ting.

1. Det er opplyst av ... at varme effekten i trauet har blitt dårligere og dårligere over tid, dette kan synes å ha en sammenheng med at det er påvist kortslutning i flere av varmekablene. Dette ble bekreftet ved demontering (se bilde 12 og 13).

a. Ved brudd i varmekabler og noen av kablene er ute av drift, vil dette gi tempareaturforskjeller i trauet og kan føre til uheldige spenninger i materialene som trauet er bygget opp av. Spesielt da trauet er sammensveiset av flere materialtyper (rustfritt materialet i endevegger og rammeverk. Karbonstål i sarg).

b. Installering av varmekabler syntes ikke å være fagmessig utført, da 220V varmekabler er trukket gjennom forborede hull i rammeverk/ribber uten noen form for beskyttelse/gummigjennomføringer.

c. I og med at varmeeffekten har avtatt med tide, burde dette blitt sjekket ut på et tidligere tidspunkt.

2. Dersom slike konstruksjoner som er sammensveist på denne måte av forskjellige materialtyper med forskjellige egenskaper ikke spennings glødes (normaliseres), kan dette føre til store uønskede spenninger i konstruksjonen og et resultat kan være "bukling" av plater.

3. Det er også registrert at mange av sveisene som er sveist mellom ribber/sarg i trau etc. er sveist i forskjellige retninger. Det syntes ikke som at dette er sveist i noen spesiell systematisk rekkefølge/retning. Dersom ikke dette hensyntas ved sammensveising, vil også dette bidra til unødvendig høye spenninger i konstruksjonen og en normalisering av konstruksjonen er å regne som enda viktigere.

Sikrede kommenterte skaderapporten i e-post av 8.5.19 og redegjorde nærmere for hendelsesforløpet fra skaden ble oppdaget til skaden ble meldt til selskapet, og særlig hvorfor det hadde tatt tid før tiltak ble iverksatt. Sikrede hadde i hele perioden arbeidet med å få maskinen reparert, men hadde møtt motstand underveis.

Selskapet aksepterte i brev 15.5.19 under tvil at skaden på varmekablene var omfattet av forsikringen under vilkårspkt. 5.4.1, og ville også dekke avbrudd for en periode tilsvarende normal reparasjonstid for utskifting av varmekablene. Derimot mente selskapet at verken varmekablene eller trauet var dekket under pkt. 5.9.2 i eiendomsforsikringen.

Sikrede bestred selskapets vurdering i brev av 31.5.19 og anførte at forsikringen omfattet reparasjonsutgiftene for hele maskinen og også hele avbruddsperioden.

Selskapet opprettholdt sitt standpunkt i e-post av 14.6.19.

Partene har senere diskutert erstatningsutbetalingen. I månedsskiftet november/desember utbetalte selskapet kr 600 000 til sikrede for skade på varmekablene, samt for driftsavbrudd i seks uker.

Sikrede krever erstatning for hele maskinskaden under eiendomsforsikringen, herunder skade på trau og de elektriske varmeelementene i produktmaskinen, og dekning for hele avbruddsperioden på 38 uker.

Sikrede anfører at hele maskinskaden er dekket under pkt. 5.4.1. Den forsikrede gjenstanden er trauet med varmeelementene og ikke kun varmeelementene isolert sett. Dersom man tenker det elektriske fenomenet borte, ville det ikke oppstått noen skade på trauet. Skaden på trauet er direkte forårsaket av kortslutninger. Følgelig er trauet skadet ved elektronisk fenomen og omfattet av forsikringen.

Uklarhetsregelen medfører at vilkåret tolkes i disfavør av den part som burde ha uttrykt seg klarere. I denne saken burde således forsikringsselskapet ha presisert at maskinen, som til tross for at den besto av et trau med varmekabler, i forsikringsøyemed var å anse som ett trau, og ett sett med varmeelementer, med dertil forskjellige forsikringsvilkår og omfang. Dette er under enhver omstendighet i strid med forsikringsselskapets informasjonsplikt ved tegningen av forsikringsavtalen, jf. fal. § 2-1. Dersom selskapet ikke kan sies å ha brutt informasjonsplikten etter loven, har det handlet erstatningsbetingende ut fra alminnelige erstatningsrettslige regler og lojalitetsbetraktninger.

Skaden må videre kunne dekkes under eiendomsforsikringen (maskinskadeforsikring) pkt. 5.9.1. Skaden var plutselig og uforutsett, idet produktmaskinen har vært i forsvarlig drift hver virkedag i nesten fire år. Forsikringen omfatter "skade med indre årsak". Med indre årsak menes blant annet mekanisk havari, som foreligger her. Det var ikke påregnelig at skade skulle inntre, og det hadde heller ikke tidligere oppstått tilsvarende skade av samme karakter. Dersom skaden hadde utviklet seg over tid, ville sikrede hatt mulighet til å forebygge en slik utvikling. Dette var ikke tilfelle fordi skaden inntraff plutselig. Sikrede avviser at det er grunnlag for å konkludere med at maskinen hadde "iboende svakheter". Unntaket i pkt. 5.9.2 kommer derfor ikke til anvendelse.

Sikredes avbruddstap er omfattet av pkt. 5.1.1 i avbruddsforsikringen og/eller 5.2.1. Forsikringsvilkårenes pkt. 10.4.1 "Ved gjenanskaffelse eller reparasjon", må trolig bero på en feil henvisning fra forsikringsselskapet, da avbruddsspørsmålet må løses under "Forsikringsvilkår —

avbrudd". Sikrede anfører at avbruddserstatning etter dets ordlyd må dekke det tapet som har oppstått i det tidsrommet hvor det har vært avbrudd, det vil si 38 uker. Det var ikke mulig å få istandsatt maskinen på kortere tid enn dette. For det tilfelle at reparasjonstid og leveringstid av tilnærmet samme komponenter skal legges til grunn, slik forsikringsselskapet hevder, vil sikrede understreke at produktmaskinen er av en slik unik og individuell karakter. Reparasjonstiden kan derfor ikke standardiseres.

Selskapet aksepterer ansvar for skade på varmekablene som følge av elektrisk fenomen/kortslutning under vilkårets pkt. 5.4.1, men avviser ansvar for trauet under dette punktet.

Skade på trauet er også unntatt i pkt. 5.9.2. "Kostnader ved utskifting eller reparasjon av ting eller deler av ting på grunn av slitasje, gradvis forringelse eller fordi de ikke har de tilsiktede egenskaper". Ifølge takstmann har trauet trolig ikke vært normalisert ved å ta ut spenning fra materialet ved at det er sveiset i flere retninger på ulike typer materiale. Dette har mest sannsynlig ført til at sviktende varme over tid har ført til at trauet har vridd seg og således hatt iboende svakheter som har medvirket til at skaden er skjedd. Maskinens iboende svakheter fra den var ny medfører at den ikke har hatt de tilsiktede egenskaper. Skaden kan heller ikke betraktes som plutselig.

Selskapet aksepterer avbruddstap for den tid det vil ta å reparere varmekablene, men ikke ytterligere avbruddstap. Det er ikke tegnet egen avbruddsdekning for avbrudd som følge av maskinskade. Sikrede har tegnet forsikring for maskinavbrudd som gjelder ved avbrudd som følge av erstatningsmessig maskinskade etter eiendomsvilkårets pkt. 5.9. Skaden som er akseptert som erstatningsmessig er dekket under Eiendomsvilkåret, (el. Fenomen) mens maskinskade er avslått og kommer ikke til anvendelse. Avbruddstap skal derfor beregnes for den tiden det ville ta å reparere varmekablene, men ikke for reparasjon av resten av maskinen.

Grunnlaget for all erstatningsberegning er at kostnadene settes til hva det på skadedagen koster å gjenskaffe tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende ting som umiddelbart før skaden inntraff. Her er det reparasjonstiden for tilbakeføring slik det var før skaden som skal legges til grunn. Denne er av takstmann vurdert tre–fire uker. Tiden det har tatt å velge ny type varmeelementer samt leveringstid fra USA er vesentlig lengre enn om det var valgt samme type elementer som før skaden. Selskapet har lagt til grunn at reparasjon av trauet kunne vært utført under "ventetiden" for at elementene kunne framskaffes og derfor akseptert erstatning for avbruddstap i seks uker.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er ansvarlig for skade på trau og avbruddstap.

Nemnda forstår situasjonen slik at den aktuelle skaden gjelder varmekabler som er montert i et trau. Selskapet har akseptert skaden på varmekablene, men ikke på trauet.

Sikredes maskinskadeforsikring dekker:

plutselig og uforutsett fysisk skade med indre årsak. Med indre årsak menes skade på maskiner og eiendeler, samt på datainformasjon, blant annet som følge av mekanisk havari.

Maskinskadedekningen unntar videre "Kostnader ved utskifting eller reparasjon av ting eller deler av ting på grunn av slitasje, gradvis forringelse eller fordi de ikke har de tilsiktede egenskaper".

Skaderapporten har følgende omtale av skaden:

I grove trekk er det sargen i vendbar trau som har "buklet" seg (se bilde 9 og 10), samt kortslutning i flere av traues varmekabler (se bilde 13 og 14)

(...)

Den direkte årsak til skaden er at roterende del i trau med kniv og rulle (se bilde 8) "subber" i sarg på vendbart trau med resultat at metallspen dannes og kommer i bedriftens krydderblanding. Den bakenforliggende årsak synes å være en kombinasjon av kanskje flere ting.

1. Det er opplyst av ... at varme effekten i trauet har blitt dårligere og dårligere over tid, dette kan synes å ha en sammenheng med at det er påvist kortslutning i flere av varmekablene. Dette ble bekreftet ved demontering (se bilde 12 og 13).

a. Ved brudd i varmekabler og noen av kablene er ute av drift, vil dette gi tempareaturforskjeller i trauet og kan føre til uheldige spenninger i materialene som trauet er bygget opp av. Spesielt da trauet er sammensveiset av flere materialtyper (rustfritt materialet i endevegger og rammeverk. Karbonstål i sarg).

b. Installering av varmekabler syntes ikke å være fagmessig utført, da 220V varmekabler er trukket gjennom forborede hull i rammeverk/ribber uten noen form for beskyttelse/gummigjennomføringer.

c. I og med at varmeeffekten har avtatt med tide, burde dette blitt sjekket ut på et tidligere tidspunkt.

2. Dersom slike konstruksjoner som er sammensveist på denne måte av forskjellige materialtyper med forskjellige egenskaper ikke spennings glødes (normaliseres), kan dette føre til store uønskede spenninger i konstruksjonen og et resultat kan være "bukling" av plater.

3. Det er også registrert at mange av sveisene som er sveist mellom ribber/sarg i trau etc. er sveist i forskjellige retninger. Det syntes ikke som at dette er sveist i noen spesiell systematisk rekkefølge/retning. Dersom ikke dette hensyntas ved sammensveising, vil også dette bidra til unødvendig høye spenninger i konstruksjonen og en normalisering av konstruksjonen er å regne som enda viktigere.

Klausulen sier at skaden må inntreffe "plutselig", dvs. raskt i motsetning til over tid. Skade betyr en negativ fysisk virkning på maskinen. Ifølge rapporten er den direkte årsaken til skaden at den roterende delen i trauet med kniv og rulle subbet i sargen. Takstmannen antar at den bakenforliggende årsaken er en kombinasjon av flere forhold, herunder at varmeeffekten var blitt dårligere over tid, og at sveisingen av konstruksjonen hadde ført til store uønskede spenninger i trauet. Nemnda forstår rapporten slik at det var iboende svakheter i maskinen, herunder bl.a. hvordan konstruksjonen var sammensveiset, som har utviklet seg over tid frem til maskinen stoppet. Selv om selve havariet i form av at maskinen stoppet skjedde plutselig, tilsier rapporten at dette var et resultat av indre skader på maskinen som utviklet seg over tid.

Nemnda peker for øvrig på at "Kostnader ved utskifting eller reparasjon av ting eller deler av ting på grunn av slitasje, gradvis forringelse eller fordi de ikke har de tilsiktede egenskaper" er unntatt. Ut fra taksten er varmeeffekten blitt dårligere over tid, og det var iboende svakheter i trauet. Også unntaket vil dermed slå inn både for kablene og for trauet.

Forsikringen omfatter videre skade ved:

- Elektrisk fenomen på elektrisk maskin, apparat eller ledning med driftspenning inntil 1000 V. Med elektrisk fenomen menes kortslutning, lysbue, overslag og overspenning - også som følge av lyn og tordenvær.

Et "fenomen" er en "ting av høyst usedvanlig karakter". Taksten sier bl.a.:

b. Installering av varmekabler syntes ikke å være fagmessig utført, da 220V varmekabler er trukket gjennom forborede hull i rammeverk/ribber uten noen form for beskyttelse/gummigjennomføringer.

Ut fra dette kan det se ut som kortslutningen er en påregnelig følge av manglende fagmessig installering og derfor ikke "usedvanlig". Ut fra taksten er det heller ikke klart at skaden på kablene skyldes kortslutning. Selskapet har imidlertid akseptert at skaden på varmekablene skyldes elektrisk fenomen og er omfattet av dette vilkåret.

Dekningen gjelder skade "ved" elektrisk fenomen "på" de opplistede gjenstander. Dette tilsier at dekingen gjelder skaden "ved" eller som følge av fenomenet på den aktuelle gjenstanden som er

rammet av elektrisk fenomen, men ikke følgeskader utenfor gjenstanden. Nemnda kan ikke se at denne formuleringen er uklar.

Selskapet aksepterer dekning for "kostnader knyttet til varmekabel". En kabel er en "ledning". Det selskapet aksepterer ansvar for, er derfor kortslutning "på ... ledning". Ordlyden gir ikke grunnlag for dekning for følgeskader utenfor ledningen hvis det elektriske fenomenet rammer ledningen og denne kan skilles fra de øvrige deler av maskinen.

Sikrede anfører at selskapet er ansvarlig for misvisende informasjon, jf. fal. § 2-1 som sier at selskapet har plikt til å informere om begrensninger i dekningen i forhold til hva sikrede med rimelighet kunne forvente. Nemnda kan ikke se at forsikringsvilkårene i seg selv innebærer noen vesentlig begrensning. Det er helt vanlig å kreve at en skade må skje plutselig. En forsikring omfatter normalt ikke skade som følge av slitasje eller iboende svakheter. Også dekningen for elektrisk fenomen er i samsvar med ordinære vilkår. Det er heller ikke fremlagt informasjon fra tegningstidspunktet som tilsier at sikrede kunne ha forventninger om en bedre dekning. Nemnda forstår sakens dokumenter slik at det ikke ble foretatt en befaring av maskinen før den ble forsikret, og det er ikke fremlagt dokumentasjon på at sikrede hadde forventninger om en bedre dekning.

Sikrede har til slutt anført at selskapet har handlet erstatningsbetingende ut fra alminnelige erstatningsrettslige regler og lojalitetsbetraktninger. Nemnda kan ikke se at det er grunnlag for en slik anførsel.

Spørsmålet er videre hvilken avbruddsdekning sikrede har krav på. Forsikringen omfatter "avbruddstap oppstått ved erstatningsmessig tingskade etter eiendomsforsikringen". Med "avbruddstap menes stans eller innskrenkninger i drift oppstått ved erstatningsmessig skade under eiendomsforsikringen".

Selskapet dekker altså "stans" oppstått ved "erstatningsmessig skade under eiendomsforsikringen". Det er derfor bare den stansen som er en følge av kortslutningen som er dekket.

Selskapet anfører at det elektriske kunne vært reparert innenfor seks uker dersom de samme delene som ble brukt tidligere ble bestilt.

Sikrede krever dekning for 38 uker og anfører at vurderingen må inkludere reparasjon av det mekaniske. I tillegg valgte sikrede å reparere det elektriske ved mer egnede og anbefalte varmeelementer.

Takstmann skriver i e-post av 17.12.19 at:

ved valg av samme type varmeelementer som maskinen i sin tid ble levert med, er det bekreftet leveringstid fra produsent at det ville være 2-3 uker.

Takstmannen kommenterer sikredes valg av andre varmeelementer for å få bedre egenskaper slik:

Tiden det har tatt for valg av ny type varmeelementer, samt leveringstiden fra USA er vesentlig mye lenger enn om man hadde valgt samme type elementer som først levert på maskinen, som i prinsippet burde legges til grunn for erstatning.

Ifølge takstmannen burde den totale reparasjonen kunne vært utført innen en seksukersperiode. Når skaden kunne vært reparert innenfor seks uker, må det være sikredes egen risiko at de valgte å oppgradere/bestille mer egnede deler, slik at det også tok lenger tid for levering.

Ut fra denne dokumentasjonen kunne de elektriske kablene repareres i løpet av seks uker. Det er da ikke grunnlag for å erstatte en lengre periode.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).